resultaten der verschillende concern onderdeelen. Immers hoe gemakkelijk komt een oppervlakkig beschouwer er niet toe te zeggen, dat bedrijfsonderdeelen, die voortdurend met nadeelige resultaten werken, moeten worden geliquideerd. Doch hierbij wordt dan vergeten, wat de invloed is op de overige bedrijfsdeelen, tengevolge van zulk een gedeeltelijke opheffing. De vraag dient in zulk een geval toch gesteld, om nu maar slechts dit te noemen: Hoeveel zullen de werkelijke zelfkosten van het halffabrikaat, tengevolge van mindere productie stijgen? Dit voorbeeld toont naar mijn meening duidelijk aan, dat de resultaten van elk onderdeel afzonderlijk moeten worden beoordeeld, hetgeen een reden te meer is, dat bij een geconsolideerde resultatenrekening geen baat te vinden is.

Indien nu de vraag zou worden gesteld: Is in een beknopten vorm een resultatenrekening van een Concerncentrale samen te stellen, die een inzicht in de bedrijfsresultaten geeft, dan zou het antwoord ongetwijfeld ontkennend moeten luiden. De beste oplossing lijkt mij nog deze, dat de werkelijke resultaten der verschillende Onderhoorige Ondernemingen afzonderlijk worden vermeld, alhoewel ik er mij van bewust ben, dat ook hiertegen verschillende bezwaren kunnen worden ingebracht. Zoo zal b.v. om commerciële redenen deze publicatievorm dikwijls minder gewenscht zijn.

3. Thans rest mij nog het aan het begin genoemde punt 3 te bespreken.

Hetgeen ik reeds heb opgemerkt maakt het mij mogelijk mij bij de toelichting van dit punt beperking op te leggen.

Het is mij bekend, dat de meeningen in vakkringen verdeeld zijn over het antwoord op de vraag: „Heeft de accountant in het rapport over de jaarrekening, naast mededeeling zijner bevindingen naar aanleiding der verrichte controlewerkzaamheden, ook een cijferbeoordeling te geven?”

Zonder nu op het voor en tegen der hierover bestaande meeningen in te gaan, zij vermeld, dat naar mijn opvatting de accountant wel een cijferbeoordeling in zijn rapport heeft te geven. En is eenmaal deze opvatting aanvaard, dan is daarmee tegelijkertijd de noodzakelijkheid erkend, dat een geconsolideerde balans der Concern Centrale moet worden samengesteld, omdat zonder deze, de toestand van het bedrijf onmogelijk kan worden beoordeeld. Hetgeen ik daaromtrent mededeelde bewijst de noodwendigheid daarvan voldoende.

Wie hieruit nu de conclusie zou willen trekken, alsof ik van meening zou zijn, dat de accountant de balans eener Concern Centrale in den ouden vorm niet zou mogen onderteekenen, tast mis. Ik zie niet in, dat er eenig bezwaar tegen gemaakt behoeft te worden, de balans in haar ouden vorm te onderteekenen, mits de juistheid der daarop voorkomende gegevens natuurlijk is vastgesteld. Wel acht ik het gewenscht, dat de accountant in de korte accountantsverklaring zijn meening zegt over de beide belangrijke posten: „Aandeelen in en Voorschotten aan Onderhoorige Ondernemingen”.

Doch voor intern doel en voor de cijferbeoordeling is de geconsolideerde balans onmisbaar, hetgeen ik in het voorgaande meen te hebben aangetoond.

Hieraan voeg ik nog toe, dat ik mij meermalen heb afgevraagd, hoe het komt, dat deze zeer belangrijke materie, in de Hollandse vakliteratuur, althans voor zoover mij bekend, niet eerder een onderwerp van bespreking heeft uitgemaakt. Maar meer nog heb ik er mij over verwonderd hoe het te verklaren is, dat vele onzer Hollandse collega's, zooals mij is gebleken, het belang van consolideeren van balansen van groote concerns niet inzien. Men spreekt van concerns met b.v. 20 dochterondernemingen, waarvan men alle balansen als toelichting bij de balans der Moedermij wil publiceren. Hierbij is reeds het inzicht, wanneer de publicatie op deze wijze geschiedt, zeer moeilijk. Doch zou men nu werkelijk denken, dat het cijfermateriaal van de balans eener Moedermij, met laat me zeggen de balansen

van b.v. 200 aangesloten ondernemingen, nog eenige waarde heeft om zelfs een globalen indruk van den toestand van het concern te verkrijgen? Ik ben er van overtuigd, dat een accountant, aan wien een oordeel over een dergelijke onderneming zou worden gevraagd, dit zonder consolidatie onmogelijk zou kunnen geven.

Een omwerking der Resultatenrekening in een anderen vorm acht ik niet noodig, omdat de verschillende onderdeelen toch afzonderlijk moeten worden bekeken, hetgeen ik voldoende meen te hebben toegelicht.

Ten slotte meen ik nog te moeten opmerken, dat ik mij ten volle bewust ben, dat ik het onderwerp bij lange na niet in zijn vollen omvang heb behandeld. Doch dit is in een kort tijdsbestek ook niet mogelijk. Ik heb uit de voornaamste punten slechts hier en daar een greep kunnen doen.

BESLECHTE GESCHILLEN

Red. Mr. A. E. J. NYSINGH

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

PLAATSING VAN KAPITAAL EN KONINKLIJKE BEWILLIGING BIJ DE OPRICHTING VAN NAAMLooZE VENNOOTSCHAPPEN

Voor de oprichting van een Naamlooze Vennootschap is volgens de wet een notarieele acte noodig, welke Koninklijk moet zijn goedgekeurd. d.w.z. de Koninklijke Bewilliging moet op die acte zelf of op het ontwerp daarvan zijn verkregen.

Nu bevat het Wetboek van Koophandel twee bepalingen waarin gesproken wordt over de plaatsing en storting van kapitaal in verband met de oprichting, de artikelen 50 en 51.

Artikel 50 eerste lid luidt:

„De Koninklijke Bewilliging zal niet worden verleend, tenzij blijke dat de eerste oprichters te zamen ten minste een vijfde van het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen”.

Artikel 51 luidt:

„De Vennootschap zal haren aanvang niet kunnen nemen, ten ware ten minste tien ten honderd van het gemeenschappelijk kapitaal gestort zij”.

Over de beteekenis van deze bepalingen heeft de Hooge Raad op 19 Juni 1925 een arrest gewezen, dat de aandacht verdient.

De curator in het faillissement van een Naamlooze Vennootschap, een assurantemaatschappij, vorderde van een aandeelhouder volstorting van zijn aandeelen.

Dergelijke vorderingen vallen bij de betrokkenen gewoonlijk niet in goede aarde.

Dat was hier dan ook het geval. Men betaalt nu eenmaal niet graag wanneer vaststaat dat wat men betaalt, niet meer zal rendereen en zonder meer verloren is.

Tegensputteren helpt echter niet wanneer men geen verweer weet te voeren dat in rechte houvast geeft.

De bedoelde aandeelhouder meende een dergelijk verweer te hebben gevonden: de gefailleerde Naamlooze Vennootschap was wel opgericht bij notarieele acte, de Koninklijke Bewilliging was ook wel verleend, maar noch bij de oprichting, noch bij zijn toetreding als aandeelhouder was een vijfde gedeelte van het maatschappelijk kapitaal geplaatst geweest, terwijl toen

al evenmin 10 % van het Maatschappelijk kapitaal was gestort.

Wat zou daaruit nu moeten volgen?

Volgens den bewusten aandeelhouder heel veel.

In de eerste plaats, dat de Naamlooze Vennootschap niet bestaan heeft, dus niet kon worden failliet verklaard; de curator was curator in een faillissement van iets dat niet bestaat en mist dus de bevoegdheid om als zoodanig op te treden; hij vertegenwoordigt *niets*, heeft *niets* te vereffenen. Hij mist dus de qualiteit, waarin hij vordert; met zoo iemand heeft de aandeelhouder niet te maken.

In de tweede plaats, dat de toetreding, de verbintenis tot deelname van den aandeelhouder nietig zou zijn, omdat zij was aangegaan jegens een lichaam, dat niet rechtsgeldig, en in rechte dus niet bestond.

In de derde plaats dat, ook al zou het bestaan moeten worden aangenomen, in ieder geval de vennootschap nog geen aanvang had kunnen nemen zoolang niet 10 % van het geplaatste kapitaal gestort was en ook om deze reden dus nog geen overeenkomsten had kunnen sluiten of verbintenissen had kunnen aangaan of aanvaarden.

Inderdaad stond in dit geval vast, dat de plaatsing van een vijfde gedeelte van het kapitaal en storting van 10 %, als bedoeld in de bovenaangehaalde artikelen 50 en 51 van het Wetboek van Koophandel, niet had plaats gehad, al was de Koninklijke Bewilliging wel verleend. Doch volgt nu uit die niet-plaatsing, dat de rechter de Vennootschap als nietig, immers als niet-bestaand, moet aanmerken?

Nee, besliste Rechtbank en Hof; artikel 50 stelt wel een eisch voor het verleen van de Koninklijke Bewilliging, doch wanneer deze eenmaal is verleend komt een nader onderzoek niet te pas; met het verleen van de Koninklijke Bewilliging is dit punt afgedaan.

Weliswaar, voegt het Hof hieraan toe, staat door het verleen van de Koninklijke Bewilliging niet altijd vast, dat een wettige Naamlooze Vennootschap is tot stand gekomen; dit mag niet worden aangenomen, wanneer een der wezenlijke elementen ontbreekt, bijv. wanneer van het kapitaal *niets* was geplaatst; maar de vraag, of er iets meer of minder dan juist een vijfde gedeelte van het kapitaal is geplaatst is van geen belang voor het wettig tot stand komen, indien de Koninklijke Bewilliging is verkregen.

Contrôle dus door den rechter als het de spuigaten uitloopt; maar in gevallen van twijfel is het woord aan de kroon, en heeft de rechter zich voor de door de Regeering verleende bewilliging te buigen.

Hoe het Hof dit stelsel uit de wet afleidt zegt het niet en blijft voor ons een raadsel. In de cassatie procedure, die op het arrest volgde, werd dit standpunt dan ook noch door den Procureur Generaal, noch door den Hoogen Raad onderschreven, al verschillen ook deze onderling van meening.

De meening van den Procureur Generaal was kort en bondig deze: de plaatsing staat uitsluitend ter beoordeeling van de Regeering, die zelfstandig en zonder eenige controle onderzoekt of aan het vereischte van artikel 50 is voldaan. „Antwoordt zij bevestigend dan mag geen rechter ter wereld haar besluit controleeren of ongedaan maken”. Terecht of ten onrechte verleend, indien de Koninklijke Bewilliging eenmaal

is afgekomen, bestaat de Vennootschap, en heeft ieder, ook de rechter, haar als zoodanig te eerbiedigen.

Men kan zich voor deze meening beroepen op de woorden van de wet, n.l. op die van het bovenaangehaalde artikel 50, en misschien ook op artikel 36 tweede lid:

„Alvorens de zelve tot stand kan worden gebracht, moet de acte harere oprigting, of een ontwerp daarvan, aan den Koninking worden ingezonden, ten einde daarop Zijne bewilliging „te erlangen”.

omdat daaruit zou voortvloeien, dat, wanneer de Koninklijke Bewilliging eenmaal is verleend, de Vennootschap ook tot stand kan worden gebracht en dus *tot stand komt*, haar kracht ontleent zij aan de geschiedenis.

De Koninklijke Bewilliging is van Franschen oorsprong en was in den Code de Commerce opgenomen, nadat Keizer Napoleon te voren reeds order had gegeven aan zijn Minister van Binnenlandsehe Zaken om hem rapport uit te brengen omtrent alle bestaande Vennootschappen en de actes van oprichting aan zijn goedkeuring te onderwerpen, „Sa Majesté étant frappée de l'inconvénient d'abandonner aux particuliers les sociétés anonymes.”

De bemoeiingen van het Gouvernement gingen veel verder dan enkele goedkeuring van de oprichtings acte; er was voortdurend toezicht en contrôle en mogelijkheid van intrekking der eens verleende goedkeuring door de Regeering.

De Nederlandsche Regeering hield in de ontwerpen, welke in 1826 en 1833 bij de Staten Generaal werden ingediend, aan deze regeling vast.

Aanvankelijk zonder verzet.

Totdat een adres aan de Staten Generaal „door onderscheiden aanzienlijke kooplieden der hoofdstad geteekend” de zaak aan het rollen bracht.

Dat adres begon met er op te wijzen, dat de bepaling van Franschen oorsprong was en „in den geest eener Regeering, gelijk de Fransche, die zich in alle burgerlijke betrekkingen als heerscheres wenschte te doen kennen, en waande, of scheen te wanen, dat bij haar en hare ambtenaren de kennis van alle soort van zaken en bedrijven berustte”, doch in strijd, „met onzen aard, onze zeden en ons handelsbelang”. En na eraan herinnerd te hebben, dat de zaak in Frankrijk door bovenbedoeld decreet van Napoleon reeds beslist was vóór de wet zelve tot stand kwam gaat het adres voort: „En wien, die den geest kent, welke het tijdvak der keizerlijke overheersching kenmerkte, zal dan niet dit reeds doen bedachtzaam zijn? Wat wetgever van een Land, waar alleen vrij onderzoek geldt en gelden moet, zal niet het doelmatige eener wetsbepaling wantrouwen, onder zulke omstandigheden daargesteld?” Het adres betoogt dan verder, dat Koninklijk toezicht geen zin heeft en belemmerend op den handel werkt, die aan zich zelf kan worden overgelaten; dat de ambtenaren ook niet in staat zijn een juist oordeel over de handelsondernemingen te vellen, en zeker een minder juist blik op den handel hebben dan de betrokkenen zelf, en eindigt met een zinsnede, welke wij ons niet weerhouden kunnen in haar geheel op te nemen:

„Als Wetgevers van een Land, waar alle belemmering van handel en nijverheid, steeds, en zoo de ondergeteekenden meenen te regt, als verderfelijk voor 's Lands bloei en de welvaart der ingezetenen beschouwd is, — waar geene wuftheid, maar bedachtzaamheid, geen litzinnig wagen, maar een zorgvuldig berekenen der waarschijnlijke uitkomsten elke onderneming regelt, — waar eindelijk kennis van al wat tot nijverheid of handel behoort, of dienen kan om dezelve op vaste grondslagen

te vestigen, ook thans nog meer dan elders huisvest, — zullen Ued. Mog., gelijk de ondergeteekenden eerbiedig vertrouwen, niet aarzelen, uit de Vaderlandsche Wetgeving een beginsel te weren, dat, op vreemden grond ontkiemd, deszelfs overbrenging op onzen bodem alleen heeft gekenmerkt door het verwekken van wrevel en ongenoegen, dat reeds meer dan ééns den handelgeest heeft gestremd, en waarvan de noodzakelijkheid of doelmatigheid in ons Vaderland nimmer ergens anders, dan wellicht in de bureaux der administratie, is erkend geworden”.

De Regeering was in haar wick geschoten; zij diende een nadere memorie ter weerlegging van het adres bij de Staten Generaal in, waarin zij begon met op te merken, dat zij het verzet niet goed begreep, omdat het ontwerp 1826 met algemeene stemmen in de Kamer was aangenomen en bij niemand op verzet had gestuit, ook niet bij de Kamers van Koophandel van Amsterdam, Antwerpen en Rotterdam, welke over het ontwerp waren geraadpleegd; „waaruit voorzeker met het hoogste regt mag en moet worden afgeleid, dat de bezwaren, welke alnu tegen dien heilzamen en onontbeerlijken maatregel worden ter hane gebracht, toch niet zeer wezenlijk zijn, daar dezelve anderszins niet aan het doorzigt en de schrandereheid van zoo vele in het vak van koophandel doorkundige en ervaren mannen zouden zijn ontglipt”.

Op deze opmerking volgt dan verder een lang betoog waarvan de kern dit is: de Naamlooze Vennootschap vormt een uitzondering op het gewone rechtbeginsel, dat ieder aansprakelijk is met zijn geheele vermogen voor aangegane verbintenissen; het is een *voorrecht*, dat de deelhebbers slechts met het bedrag van hun deelname aansprakelijk zijn. Bij het scheppen van een dergelijke bevoorrechte positie zijn waarborgen noodig tegen misbruiken; waarborgen, dat de vennootschap zich niet zal richten tegen het algemeen belang; waarborgen, voor de deelnemers, dat zij niet onder schoone voorspiegelingen in niet-reële ondernemingen zullen worden gesleept; waarborgen voor derden, dat zij niet met een reële onderneming te doen hebben. Die waarborgen liggen in het toezicht van de Regeering. „Men heeft een oogenblik in beraad gestaan, of ook, met ter zijde stelling van het toezigt der Hooge Regeering (hetwelk Zij voorwaar niet onder Hare aangenaamste bemoeienissen telt), *bij de wet zelve* zekere regelen omtrent de statuten der naamlooze maatschappijen zouden kunnen worden voorgeschreven; doch men heeft dat denkbeeld, *in het belang dier maatschappijen*, laten varen, omdat schier niemand het zoude durven wagen zoodanige vennootschappen op te rigten en daaraan deel te nemen, indien het van de opvatting *des regters* afhing te beslissen, of bij de statuten die voorschriften al dan niet zijn nageleefd, — waarvan het gevolg zoude zijn, dat, bij eene *ontkennende* oplossing, zoodanige vennootschap het karakter van *naamloosheid* missende, de *vennooten solidair* zouden aansprakelijk zijn; — terwijl in het aangenomen beginsel, dat die goedkeuring door *den Koning* moet verleend worden, ja zelfs, in geval eener mogelijke opgevolgde Koninklijke intrekking dier goedkeuring, — de bestuurders en deelgenooten steeds tegen alle aansprakelijkheid zijn gedekt, indien slechts de acte, de statuten en het Koninklijk Besluit op de wijze bij de wet voorgeschreven, zijn openbaar gemaakt”.

De Regeering heeft haar tegenstanders niet overtuigd; verschillende kamerleden bleven bezwaren opperen; de regeering deed concessies, o.a. zag zij af van het repressief toezicht (art. 37 lid 3 „Geene door den Koning bewilligde naamlooze vennootschap, wordt door hem onthouden, ter zake dat de bestuurders aan de bepalingen en voorwaarden der akte niet hebben voldaan”) op grond dat door de bepaling van artikel 45 lid 2, welke de bestuurders persoonlijk aansprakelijk doet zijn ingeval van overtreding van de statuten de ratio voor haar

repressief toezicht was vervallen — in dat geval was immers het „voorrecht” van niet aansprakelijkheid niet meer aanwezig; zij nam verschillende bepalingen in de wet op, waaraan de statuten zouden hebben te voldoen, in welk geval de Koninklijke Bewilliging zou *moeten* worden verleend; de redenen van weigering zouden moeten worden medegedeeld (art. 37 lid 2), enz. Den een ging dit te ver, den ander niet ver genoeg; de regeling, zooals deze ten slotte wet is geworden, hield het midden tusschen de voorstanders van algeheel regeeringstoezicht en de voorstanders van uitsluiting van iedere bemoeiing der Regeering; men bracht nog ter sprake de controle over te laten aan de rechterlijke macht, of zelfs aan den Procureur Generaal bij den Hoogen Raad; doch dit laatste voorstel vond niet voldoende weerklank, en van de controle door den rechter vreesde men rechtsonzekerheid; te voren moest worden vastgesteld en voor ieder moest controlebaar zijn of de vennootschap al of niet bestond, al of niet aan de wettelijke eischen had voldaan; daarom achtte men de Regeering de meest geschikte autoriteit om zulks te beoordeelen.

Uit het voorgaande volgt dat de Procureur Generaal voor zijn meening omtrent de beteekenis van artikel 50 terecht steun kon vinden in de geschiedenis.

Toch nam de Hooge Raad een ander standpunt in. De Hooge Raad redeneerde aldus: de Wet stelt drie vereischten voor de tot standkoming eener Naamlooze Vennootschap, notarieele acte, Koninklijke Bewilliging en plaatsing van een vijfde gedeelte van het maatschappelijk kapitaal.

Zoolang aan deze vereischten niet voldaan is, bestaat de Naamlooze Vennootschap niet en kan ook de rechter haar niet als bestaande aanmerken. Controle van de rechterlijke macht dus.

Maar — en nu het komende „maar” is van groote beteekenis — de wet heeft *geen tijdstip* vastgesteld, waarop aan den eisch van plaatsing van een vijfde gedeelte van het kapitaal moet zijn voldaan (de woorden „de eerste oprichters” in artikel 50 missen blijkbaar beteekenis); artikel 50 schept een waarborg dat de plaatsing inderdaad zal geschieden; doch in geval deze waarborg niet doeltreffend blijkt te zijn geweest (misleiding van- of onvoldoende onderzoek door de Kroon) komt de vennootschap door de Koninklijke Bewilliging op zich zelve niet tot stand, maar kan zij alsnog automatisch tot stand komen, wanneer maar eenmaal een vijfde gedeelte van het kapitaal in werkelijkheid is geplaatst.

Uit die beslissing volgde het voor het onderhavige geding dat het eerste verweer van den aandeelhouder niet opging: het komt voor het bestaan der vennootschap en voor de mogelijkheid harer faillietverklaring niet aan op de plaatsing ten tijde dat de Koninklijke Bewilliging was verleend, maar ten tijde der faillietverklaring; en in dit geval was op dat tijdstip aan den eisch van artikel 50 voldaan.

Waarom het nu eigenlijk zoo is als de Hooge Raad heeft beslist, kunnen wij niet zeggen; het arrest vermeldt het niet; uit de woorden van de wet valt eerder het tegendeel af te leiden, evenals uit de geschiedenis (zie boven) doch daarover zwijgt het arrest dan ook geheel. Doch hoe dit zij, na het arrest staat vast, en is dus thans geldend recht, dat een naamlooze vennootschap, ongeacht de verkregen Koninklijke Bewilliging en oprichting bij notarieele acte, *niet bestaat*, zolang niet in werkelijkheid een vijfde gedeelte van het kapitaal is geplaatst geworden, hetgeen bij geschil een punt van onderzoek voor den rechter moet opleveren.

Tenslotte nog een enkel woord over het verdere verweer van den bewusten aandeelhouder.

Volgens den Hoogen Raad had de Naamlooze Vennootschap nog niet bestaan op het oogenblik van de toetreding als aandeelhouder. Is daarvan het gevolg, dat die verbintenis nu nietig is? Geenszins. De Hooge Raad zegt het kort maar krachtig: het behoeft geen betoog dat een handeling, wettelijk vereischt voor het ontstaan eener vennootschap aan haar bestaan moet voorafgaan. Men moet kapitaal kunnen plaatsen vóór het ontstaan; wanneer voldoende geplaatst is ontstaat de vennootschap, kan zij althans ontstaan; en wanneer dan eenmaal, zij het ook op een later tijdstip dan bij de toetreding als aandeelhouder zelve, aan den eisch van plaatsing is voldaan, is men verplicht zijn verbintenis van deelname in het kapitaal na te komen.

Wij meenen er de aandacht op te moeten vestigen, dat deze laatste beslissing bepaaldelijk geldt voor de toetreding als aandeelhouder; bij andere verbintenissen jegens naamlooze vennootschappen, bij welke een vijfde gedeelte van het kapitaal niet of nog niet zou zijn geplaatst geldt dezelfde redeneering niet en zou dus een andere beslissing moeten volgen. Daarin schuilt dus het practisch belang van het verschil van opvatting tusschen den Procureur Generaal en den Hoogen Raad.

Het beroep op het feit dat niet-voldaan zou zijn aan artikel 51 werd eveneens verworpen. Verwondering wekt dit niet „De beteekenis van dat artikel immers is duidelijk geen andere, dan dat eene naamlooze Vennootschap die aan alle wettelijke eischen voldoet en die dus als rechtspersoon in het maatschappelijk verkeer zal optreden, desniettemin met hare werkzaamheden niet zal mogen aanvangen, d.w.z. niets ter verwezenlijking van haar doel zal mogen doen, zolang niet 10 % van haar geplaatst kapitaal in hare kas zal zijn gestort”.

De Vennootschap bestaat dus wel, doch mag nog niet werken, kan nog geen verbintenissen aangaan ter verwezenlijking van haar doel, dus in haar handel of bedrijf. Maar ook hier weer staat de verbintenis tot deelname in het kapitaal daarbuiten. Wanneer de vennootschap eenmaal bestaat kan zij de aandeelhouders tot de storting noodzaken; is er voldoende gestort, dan kan zij een aanvang nemen.

Mr. A. E. J. NYSINGH

ZEVENTIENDE VERBANDSTAG VAN DEN VERBAND DEUTSCHER BÜCHERREVISOREN

Van 27 tot 31 Mei j.l. werd in Keulen de zeventiende Verbandstag van den Verband Deutscher Bücherrevisoren gehouden. De openbare zittingen werden ook door enkele Nederlandse Accountants bijgewoond. Van een van hen ontvingen wij het volgende verslag.

De eerste dagen van den Verbandstag worden steeds ingenomen door huishoudelijke vergaderingen van hoofd- en afdelingsbesturen, die uit alle afdelingen waarin het land verdeeld is, naar de elk jaar wisselende vergaderplaats komen.

Voor deze vergaderingen waren dit jaar de 27e en 28e Mei en de ochtend van 29 Mei aangewezen, zoodat het voor de bezoekers eerst op 29 Mei 's middags interessant werd.

Voor de openbare vergaderingen op 29 en 30 Mei te houden was het volgende programma vastgesteld:

Op 29 Mei. 1e. Toespraken van den Voorzitter, van de autoriteiten en de gasten, die bevriende vereenigingen vertegenwoordigden.

2e. Die gesetzliche Regelung des Revisions- und Treuhandwesens in Deutschland”, door *Dr. jur. Paul D. Schourp*, Essen, lid van den V.D.B.

3e. „Der Staat und die Wirtschaft”, door Geheimer Legations-Rat *Prof. Dr. Kurt Wiedenfeld*, Leipzig.

Op 30 Mei:

1e. „Die Kurzfristige Erfolgsrechnung”, Referaat door *Dr. Rudolf Redecker*, Bremen, Lid V.D.B.

2e. „Grundsätzliches zur Konzernbewegung”, Referaat door *Dr. Fritz Sommer*, Wiesbaden, Lid V.D.B.

3e. „Die Auswirkungen der modernen Buchführungsmethoden auf das Revisionswesen”, Referaat door *Richard Fischer*, Leipzig, Lid V.D.B.

Op den eersten dag bestond geen gelegenheid voor debat, wel na elk der referaten op den tweeden dag.

Het zal den lezer opvallen, dat elk der bovengenoemde onderwerpen van belang is, ook voor den Nederlandschen Accountant.

De wettelijke regeling is na langdurige commissoriale besprekingen eindelijk in een zoodanig stadium gekomen, dat een wetsontwerp aanhangig is gemaakt, waardoor de beëdigde en gediplomeerde Bücherrevisoren door inschrijving in een register, dat door de Handelskamer zal worden gehouden, gescheiden worden van de niet beëdigde en niet gediplomeerde Revisoren. Het beroep zal dus ook in Duitschland niet worden gesloten. De Handelskamers zullen de examens afnemen, die aan de beëdiging vooraf moeten gaan. De Treuhänder kunnen alleen in het register ingeschreven worden, wanneer ten minste één der bestuurderen beëdigd en gediplomeerd Bücherrevisor is.

De referent sprak de verwachting uit, dat binnen niet te langen tijd dit wetsontwerp wet zou worden.

Van bijzondere belangrijkheid was de tweede voordracht, die van *Prof. Wiedenfeld*, die met waar redenaarstalent en groote kennis van het door hem behandelde onderwerp, zijn gehoor een paar uur boeide. Spr. zette, na een inleiding over het langzamerhand toenemende optreden van den Staat als leider van bedrijfshuishoudingen, uiteen, hoe door de werking van de noodzakelijkheid voor den ambtenaar om steeds het gevoel van de hogere instantie te raadplegen, voor den Staat als bedrijfsleider veelal de gunstige gelegenheid om van marktveranderingen te profiteeren, voorbij gaat. Dat is dan ook de reden, waarom de Staat alleen in die bedrijven met gunstig gevolg als leider kan optreden, waar de noodzakelijkheid van telkens ingrijpen niet of in mindere mate bestaat. Spr. schetste de pogingen om dit te verbeteren door het oprichten van gemengde naamlooze vennootschappen e.d., en oogstte een luid applaus, toen hij na een grondige behandeling daarvan zijn rede eindigde.

Het zal ongetwijfeld leerzaam zijn deze rede later gedrukt voor zich te hebben.

Na elk van de referaten, die den volgenden morgen gelezen werden, ontspon zich een levendig debat, waarbij bleek, dat het nut van de Resultaat-overzichten op korten termijn, hetwelk de referent trachtte aan te toonen, door een aantal leden werd ontkend, vooral op grond daarvan, dat in zulk een korte termijn in bijna geen enkele onderneming de ontvangsten voortvloeien uit de in die periode gemaakte kosten. Deze debaters aehtten daarom zulke berekeningen ondoelmatig. Door andere werd het onjuiste van deze beschouwing, althans voor een groot aantal ondernemingen, aangetoond.

De tweede referent toonde aan, dat de Konzernbewegung niet als een algemeen geneesmiddel voor de Duitse zwakke bedrijfshuishouding kan worden aanvaard. Al zijn enkele Concerns ongetwijfeld nuttig geweest, van de kleine onderneming verwachtte hij voor het herstel van Duitschland het meeste heil. Eigenlijk veelal op de gronden den vorigen dag ook door *Prof. Wiedenfeld* aangevoerd.

De invloed van modernen boekhoudmethoden (doorschrijfsystemen, met of zonder hulp van boekhoudmachines) op ons beroep, werd door den derden spreker „ingehend” behandeld. Hij bleek (we zouden bijna zeggen: „natuurlijk”) een groot voorstander van boekhoudmachines en arbeidbesparende me-